

son auteur, qui fait dire que cet acte est *sien*, cette plénitude de causalité, par laquelle la bonté ou la malice de l'acte peuvent être attribuées à l'agent, comme à la cause déterminante.

»La responsabilité dit quelque chose de plus que l'imputabilité. On est responsable *devant quelqu'un*; ce qui ajoute une *relation à autrui*; à quelqu'un qui a un pouvoir, non seulement d'appréciation théorique, ce qui est loisible à tout être raisonnable, mais un pouvoir comportant une conséquence pratique."

²⁰⁷⁾ *Compte rendu*, bl. 74.

²⁰⁸⁾ *La philosophie pénale*, 4^{de} dr. (1895). Eenige overeenkomst met hem zou Poletti hebben. Zie *Mitt. der Intern. krim. Ver.*, dl. IV, bl. 17.

²⁰⁹⁾ T. a. p., bl. 178, 180.

²¹⁰⁾ T. a. p., bl. 88.

²¹¹⁾ Op bl. 212/13 leest men echter, dat de straf onnoodig is »pour le converti, qui n'a plus besoin de cette menace pénale."

²¹²⁾ Hij aarzelt hier nochtans. Wel acht hij den alcoholist in een spoor *gedreven*, maar die drang kwam toch voort uit een »nécessité principalement interne", in tegenstelling van krankzinnigheid, die het gevolg is van eene »nécessité essentiellement *extérieure*, c'est-à-dire pathologique" etc. (bl. 187). Eene onderscheiding, die zeker moeielijk houdbaar is. Ook kon men vragen, of het gebrek aan *similitude sociale* den alcoholist niet onverantwoordelijk moest maken.

Als proeve van de zonderlingheden, die men bij Tarde aantreft, geldt ook wat hij omtrent de onverantwoordelijkheid der koningen zegt. Zij is een overblijfsel van die der despoten, die men onvergelykbaar met hunne medemenschen achtte, en onfeilbaar. Hier ontbrak de *similitude sociale*. Bl. 211/12.

²¹³⁾ T. a. p., bl. 186. En voor wat hij nu voortaan in zijne krankzinnigheid doet, — hij blijft nu toch dezelfde, — helpt, dat er geen *similitude sociale* is. Bovendien is hij »peu identique" met zich zelf. (Bl. 210)

²¹⁴⁾ T. a. p., bl. 186.

²¹⁵⁾ T. a. p., bl. 180/81.

²¹⁶⁾ Schijnbaar zijn de eisch van persoonlijke identiteit — imitatie van zichzelf — en die van sociale assimilatie — imitatie van de omgeving — met elkaar in strijd. De eerste veronderstelt toch zekere onafhankelijkheid, en de laatste juist afhankelijkheid van de omgeving. Toch, zegt Tarde, is er in den grond overeenstemming. De persoonlijke identiteit is niet anders dan opgestapelde en ontwikkelde ervaring. Zoo is de vatbaarheid voor imitatie van anderen in direct verband met de vatbaarheid voor zelf-imitatie. Zie bl. 91/92.

²¹⁷⁾ *La Sociologie criminelle* (1893), bl. 38, en volg. . Deze heeft o. a. gezegd, dat een moordenaar, die berouw over zijn bloedvergieten